

A JÁMBORSÁG SZELLEMÉRŐL

SZALÉZI MŰVEK

A JÁMBORSÁG SZELLEMEÉRŐL

ALBERA PÁL
EGYETEMES FŐNÖK ATYAI SZÓZATA

KÉZIRAT GYANÁNT

SZALÉZI MŰVEK

Literarum circularium, auctore Rev.mo D. Paulo Albera Soc. Sal. quondam Rectore Maiore, quibus titulus: **Sullo spirito di pietà**, versionem hungaricam utpote cum originali italico concordem, typis imprimi ac pro manuscripto publici iuris fieri permitto.

Rákospalota, die 31. Ianuarii. a. 1947.

Joannes Antal

Prov. Sal. Hung. moderator

Felelős kiadó: Szitkey Károly.

9882 Szalézi Művek, Don Bosco nyomda, Rákospalota
(Felelős: Kenéz János).

KEDVES RENDTÁRSAIM!

Több Szalézi Rendház is kifejezte azt a kívánságát, hogy a **jámborság szelleméről** írt és f. év május 15-én kiadott körlevelet sokszorosítsuk, úgyhogy minden egyes szaléziánus olvashassa.

Nem engedhettem tehát, hogy ez a jámbor kívánság teljesületlen maradjon. Ime tehát az én szegényes körlevelem! Kis formátumban adtuk ki, hogy mindenki kényelmesen forgathassa. Minden egyes rendtársamnak felajánlok egy-egy példányt, már hálából is sok ragaszkodó hangú levélért, amelyet nekem írtatok és a nevemnapján értem küldött buzgó fohászaitokért.

Engedjétek meg, hogy egyúttal egy buzgó jókívánságomat én is egész szívemből kifejezhessen előttem. Don Bosco atyánk érdemeiért és a Segítő Szűz Mária közbenjárására adja meg az irgalmasszívű Úristen minden szaléziánusnak a jámborság szellemét. Csak így maradhat meg közöttünk az az egység és az a meghitt közösség, melyet Jézus Krisztus megkíván. Csak így teljesülhet Jézus édes Szívének forró vágya, melyet ezek-

ben a szavakban fejezett ki: „maradatok
meg az én szeretetemben“ (Ján. XV, 9.).

Ebben a reményben vagyok

szerető rendtársatok

Torino-Oratorium, 1911 jún. 29.

ALBERA PÁL
szalézi áldozópap.

Torino, 1911 május 15.

KEDVES RENDTÁRSAIM!

Alig telt el néhány hónap első körlevelem kibocsátása óta, és máris parancsolóan szűkeségnek érzem, hogy hozzátok szóljak. Igaz, a levelezés, amennyire elfoglaltságom megengedi, olykor alkalmat ad arra, hogy egymás rendtársamnak ír hassak. Ez azonban nagyon kevés, szinte semmi irántatok táplált nagy szeretetem kifejezésére, s nem elégíti ki forró vágyamat, hogy Társaságunknak s minden egyes tagjának javát szolgálhassam. Ezért láttam szükségesnek, hogy a Rendfőnök szava újból eljusson a rendtagokhoz, bárhová helyezte is őket az engedelmesség, bármilyen hivatalt töltsenek is be. A körlevél mindenképen nélkülözhetetlen, mert tudatja veletek a főkáptalan döntéseit. Ettől eltekintve azonban remélem, hogy azért is előnyös, mert állandóan életben tartja közöttünk nagy rendalapítónk, Don Bosco Atyánk szellemét, s egyre szorosabbra fűzi a szeretet kötelékét, melynek feltétlenül uralkodnia kell a szaléziak között. Abban is bízom, hogy ily módon egyre egvöntetűbbek lesznek intézeteink, s mind jobban megfe-

lelnek az alapító céljainak. Én magam is számos szalézi intézetet látogathattam meg az ó- és újvilágban, s az ilyen körlevelek, melyek Társaságunk valamennyi tagjának szólnak, kedves emlékeket s boldog érzéseket idéznek fel lelkemben. Mialatt írok, mintha ott lennék kedves rendtársaim között, akikkel munkaterületükön találkoztam, akik örömmel és szeretettel fogadtak, s oly nagy bizalommal tiszteltek meg, hogy a rá való emlékezés is valósággal megindít. Újból eszembe jut, mennyi fáradságot, lemondást s áldozatot kellett vállalniok, mennyi nehézséget áthidalniok, s milyen szép és vigasztaló eredményt értek el. Ismét élénken résztveszek örömeikben s fájdalmaikban, újból úgy érzem, hogy az ő életüket élem. Természetes tehát, hogy nagy örömmel ragadom meg ezt az alkalmat, s újból felkereslek beneteket ezzel a körlevéllel.

Másrészt remélem, hogy kedves rendtársaim szívesen fogadják igénytelen írásomat, s megszívlelik a benne foglalt intelmeket. Néhány gondolatot szeretnék itt kifejteni a jámborság szelleméről. Amint látjátok, ez a kérdés rendkívül fontos, ezért a Seqítő Szűz oltalmába ajánlottam leveletemet, hiszen Őneki szenteljük ezt a hónapot, s arra kérem Őt, világosítsa meg lelkemet, vezesse tollamat, s termékenyítse meg szavaimat, hadd teremjenek nagylelkű, szent elhatározásokat.

1. Ki ne hallott volna már számtalanszor

a szaléziak kezdeményező s tevékeny szelleméről? Lehet, hogy jóakarátú emberek őszinte dicséretnek szánták, s ezzel is a jóra akartak bennünket buzdítani. Az is lehet, hogy az irigység sugalmazta, vagy a sátán adta ezeket a kijelentéseket ellenfeleink szájába, hogy akadályt gördítsenek az ifjúság érdekében kifejtett gondviselészerű küldetésünk elé. Bárhogyan áll is a dolog, annyi bizonyos, hogy mindenütt beszélnek erről, s el is túlozzák a dolgot. Ez nem meglepő, hiszen az isteni Gondviselés hatalmas terület megművelését bízta reánk; munkánk mindenki szeme előtt folyik, s már kezdettől fogva bőséges gyümölcsöt hozott; ezért még a közömbös személyek figyelmét is felkeltette. Valóban, Isten kegyelme és a Segítő Szűz Mária pártfogása után Don Bosco, Don Rua, Mons. Cagliarió és más szaléziak bámulatos energiájának köszönhető a Szalézi Művek hirtelen elterjedése Európában és Amerikában. Fáradhatatlan buzgalmuk, szent igyekezetük nyomában minden időben s mindenütt számos hivatás, sok-sok különféle intézmény fakadt, és szerény Társaságunk most már valóságos csodának tekinthető. Még csodálatosabb az, hogy sok más alapításhoz hasonlóan, számtalan nehézség és elmentmondás közepette hajtott ki s ért el ilyen hihetetlen fejlettséget. Emlékezzünk csak Don Bosco jelszavára: **Da mihi animas,** meg Don Rua példájára és szavaira, aki, ha

jócselekedetről volt szó, sohasem mondta, hogy elég. A szaléziak mindenütt megvetették a lábukat, oly nagy vállalkozásokba fogtak, hogy azok szinte feiülmúlták erejüket. A főelőjárók is zavarba jöttek olykor, mert nem volt elegendő személyzetük, s kénytelenek voltak a tartományfők és igazgatók buzgalmát mérsékelni s figyelmeztetni őket, hogy ne vállaljanak többet, mint amennyire képesek.

Kétségtelen dolog, hogy ez a kezdeményező erő, ez a buzgóság, ez a szakadatlan tevékenység dicsőséget szerzett Társaságunknak, s minden jó ember csodálatát és dicséretét érdemelte ki. Most is ez Társaságunk életerejének, jobban mondva a hatalmas Segítő Szűz pártfogásának s támogatásának legvigasztalóbb bizonyítéka. Erre gondolva ki ne tekintene reménységgel a jövőbe? És mégis, ha szívemre teszem a kezemet, meg kell valanom, nem tudok fájdalom s félelem nélkül gondolni a szaléziak sokat emlegetett tevékenységére s lankadatlan látszó buzgalmára, a nagyszerű eredményektől megizmosodott lelkesedésre, mert attól tartok, hogy mindez megcsappan egyszer, mihelyt nem termékenyíti, nem tisztítja, nem szenteli meg többé az igaz és szilárd jámborság. Ez a félelem megerősödött, s folytonosan gyötrí lelkemet a legutóbbi egyetemes káptalan óta. Tiszteletreméltó érsekünk, Richelmy Ágoston bíboros végtelen tapintattal s böl-

cseséggel figyelmeztetett minket akkor erre a veszélyre, s nagy ékesszólással buzdított, hogy legyünk résen, s kerüljük el ezt a csapást. Hozzá kell tennem még, hogy ettől a naptól fogva tervbe vettem, hogy adott alkalommal megismétlem előttetek az ő nagy-jelentőségű tanítását.

2. Igyekezzünk mindenekelőtt helyes fogalmat alkotni a jámborságról. A jámborság latin neve **pietas**; ez azt a szeretetet, tiszteletet és segítséget jelenti, mellyel a gyermek szüleinek tartozik. Az Egyház nyelvében azonban végtelenül nemesebb s magasztosabb jelentést kapott ez a szó. Mindazoknak a cselekedeteknek az összességét jelenti, amelyekkel a keresztény ember Istent, mint Atyját tiszteli.

Könnyen megérthetjük ebből, mi a különbség vallás és jámborság között. A **vallás** olyan erény, melynek birtokában megfelelünk az istentisztelet összes követelményeinek, tekintettel arra, hogy Isten mint Teremtőnk jogosan kívánhatja, hogy Őt legfőbb Urunknak s a világegyetem Urának tartsuk s imádjuk. A jámborság birtokában viszont nem csupán mint Teremtőnk, hanem mint jó Atyánkat tiszteljük Istent, aki **voluntarie genuit nos verbo veritatis**, önként adott nekünk életet igazságának ígéjével. A jámborság birtokában nem elégszünk meg a vallás parancsolta hivatalos istentisztelettel, hanem kötelességünknek érezzük, hogy az-

zal a gyengéd szeretettel, figyelmes finomsággal, mély áhítattal szolgáljuk Istent, ami a vallás lényege, a Szentlélek egyik legdrágább ajándéka, és Szent Pál szerint minden kegyelem s áldás forrása a jelen és a jövő életben.

Erről tanuskodik Szent Ágoston bölcs meghatározása is a jámborságról: **summae originis pius sensus, dulcis affectus, devotus famulatus**, vagyis magasztos eredetünk jámbor átérzése, boldog szeretet, odaadó szolgálat. Ha a szeretet az erények királynője, akkor az áhitat a szeretet virága, a jámborság pedig az áhitat' kivirágzása, mert gyermeki szeretetté avatja Isten szolgálatát. Ez a valóság legmagasztosabb lényege.

Igaza volt tehát de Ségur püspöknek, amikor így írt: „A keresztény jámborság: gondolataink, érzelmeink, egész életünk egyesülése Jézus gondolataival, érzelmeivel, szellemével. A jámborság a bennünk élő Jézus.” A jámborság szabályozza Istennel való kapcsolatunkat, az szenteli meg felebarátunkhoz való viszonyunkat, amint Szalézi Szent Ferenc mondja: „Az igazán jámbor lelkeknek szárnyuk van, mellyel Istenhez emelkedhetnek az imában, és lábuk van, hogy az emberek között járjanak szeretetreméltó és szent életükkel.”

Szent egyházdoktorunk felfogása megtanít, hogy különbséget tegyünk a nap bizonyos óráiban végzett vallási gyakorlatok és a

jámborság szelleme között, mely minden pillanatban megnyilvánul, s az a célja, hogy megszentelje minden gondolatunkat, szavunkat és cselekedetünket, jóllehet nem képezi közvetlenül az istentisztelet anyagát. Nos, éppen a jámborságnak ezt a szellemét szeretném kedves rendtársaim és a magam szívébe vésni, mert a körlevél terjedelme nem engedi, hogy minden egyes vallási gyakorlattal külön foglalkozzam.

A jámborság szellemét célnak tekinthetjük; a jámborság külső gyakorlatai pusztán eszközök annak megszerzésére s megtartására. Boldog, aki ennek birtokában van, mert az ilyen léleknek nincs más zsinórmértéke mint Isten, minden törekvése az, hogy egyre jobban szeresse Őt, s egyre kedvesebb legyen Őelőtte. Milyen szomorú viszont annak a léleknek az állapota, mely nélkülözi a jámborságot! Bármennyit ájtatoskodják is napjában, Szalézi Szent Ferenc kijelentése szerint nem lesz egyéb, mint „az igazi jámborság árnya, ködképe“.

Ezzel természetesen nem akarom lekicsinyelni a jámborság külső formáit, mert azok is szükségesek lelkünk számára, miként a fa, mely a tüzet táplálja, a víz, mely a növényt élteti. Csak azt akarom mondani, hogy a jámborság szelleme a vallás alapja, s kárpótlást nyújt az olyan lelkek számára, akiket váratlan munka, különleges helyzetük rész-

ben akadályoz a Szabály előírta vallási gyakorlatok teljesítésében.

3. De van ennél fontosabb szempont is. Ha hosszabb időn át nem ápoljuk magunkban a jámborság szellemét, ha az elsorvad bennünk, mi tarthatja fenn azt a meghitt kapcsolatot, kimondhatatlan lelki közösséget, amelyet Jézus Krisztus a szent keresztség által Közte és lelkünk között megteremtett? Megszakad az érintkezés a mi szerető Atyánk közt és közöttünk, akik fiainak neveztetünk és azok is vagyunk. Egyúttal a hit szelleme is megfogyatkozik bennünk, mely a mi szent vallásunk igazságaiba vetett meggyőződést adja, emlékezetünkbe vési, s az élet minden helyzetében érezteti áldásos hatását. A jámborság szellemének hiányában nem hallgatunk többé a Szentlélek sugallatára, aki gyakran meglátogat, tanít, megvigasztal, gyengeségünkben megsegít minket: **adiuvat infirmitatem nostram**. Ha viszont ápoljuk lelkünkben a jámborság szellemét, az megóvja Istennel való egységünket, s minden cselekedetünknek mélységesen vallásos jelleget ad, természetfölötti érdemhez juttatja, s illatos tömjénfűstként elvegyíti azt szüntelenül Istenhez szálló köteles hódolatunkkal. Nagy Szent Gergely szerint életünk ilyenformán a mennyei boldogság, az örök élet kezdete lesz: **inchoatio vitae aeternae**.

A lelket Istenhez kapcsoló kötelékek azon-

ban még szorosabbak lesznek a szerzetesi fogadalom által. Ez azt jelenti, hogy a lélek eljegyzi magát Jézus Krisztussal, fenntartás nélkül neki adja magát, neki szenteli minden képességét, érzékét, egész életét. Valósággal Isten tulajdona lesz. Ha tehát kötelességünk, hogy a jámborság szellemében éljünk, akkor elsősorban a szerzetes kötelessége ez. Töltse el ez a szellem a lelkét, anynyira, hogy túlcsoorduljon, s környezetét is elárassza. Isten kegyelméből sok olyan rendtársunk van, pap, papnövendék és kisegítőtestvér, aki jámborság tekintetében mintakép lehet számunkra, s valóban csodálatra méltó mintakép. Sajnos azonban azt is be kell ismernem, **et flens dico**, hogy egyes szaléziak rosszul állnak ebben a tekintetben. Akadnak ezek között olyanok is, akik újonckorukban társaik épülésére szolgáltak buzgóságukkal. Nem nevezhetjük Don Bosco fiainak az olyan szaléziákat, akik elviselhetetlen tehernek tekintik a vallásos gyakorlatokat, mindent elkövetnek, hogy megszabaduljanak azoktól, s mindenütt a hanyagság és közönyösség szomorú példáját adják. Gyenge palánták ezek, amelyeket letört a vihar, virágok, amelyeket levert a szél, vagy pedig szőlővesszők, melyek talán még nem szakadtak le egészen a töről, de siralmasan fonnyadnak, s gyümölcsöt nem teremnek.

Milyen különös ellentmondás ez! Szerzetesházban élnek, sok tekintetben együttmű-

ködnek a közösséggel, talán a szabályoknak megfelelően végzik munkájukat is, de a valóságban nem szerzetesek többé, egyetlen lépést sem tesznek a tökéletesség útján, s életük végén üres kézzel állnak Isten előtt. Nem találhatunk kellő szavakat annak ecsetelésére, milyen szomorú következményekkel jár a jámborság szellemének hiánya a szerzetesi lélekben!

Senki se higgye, hogy a rend szabályai gátat vethetnek az ilyen veszedelemnek, mert akiben nincs jámborság, mindig talál utat-módot, hogy a maga szájaíze szerint magyarázza, s ahol lehet, áthágja a szabályt, s még csak lelkiismeretfurdalást sem érez ezért. A jámborság szelleme nélkül a szerzetes nem törölheti le lelkéről a világiasság ráarakódott porrétegét, sőt mindennap több por száll rá, hiszen állandó kapcsolatban van a világgal. Így mondja Nagy Szent Leó. Szerzetesi fogadalmunk, sőt pappászentelésünk ellenére is Ádám fiai maradtunk, ezer kísértés környékez bennünket. Minden pillanatban elbukhatunk, áldozatul eshetünk a teremtmények csábításának és szenvedélyeink viharának. Csak az igazi jámborság pajzsa alatt lehetünk biztonságban; csak a vallási gyakorlatok segítségével tarthatjuk féken lelkünket; csak így működhetünk közre Isten kegyelmével; csak így érhetjük el a tökéletességnek azt a fokát, melyet Isten vár tőlünk. Ez az oka annak, hogy akiket Isten

az eredeti buzgóságukban megfogyatkozott szerzetesrendek megújítására meghívott, mindenekelőtt a jámborságot igyekeznek rendjük kebelében élesztgetni. Minden ilyen kísérlet hiábavaló lenne, ha elő nem készítjük a talajt. Maga az Úr is így járt el népével szemben, midőn a babiloni fogságban szerzett rossz szokásokat akarta lelkéből kiirtani. Amint Jeremiás mondja (31, 33.), azzal kezdte, hogy a zsidók szívébe véste törvényét, a jámborság és a szeretet törvényét: „Bensejükbe adom törvényemet és beleírom szívébe.” (**Dabo legem meam in visceribus eorum, et in corde eorum scribam eam.**) Így akarta előkészíteni őket parancsainak megtartására.

De leginkább a megpróbáltatás idején érezzük, mennyire szükséges a jámborság szelleme. Éppen mivel fáradhatatlanul dolgozunk, éppen mivel ilyen csodálatos hivatást bízott reánk az Úr Jézus, és mivel sikerült némi eredményt is elérnünk, fokozottan iránnyulnak felénk ellenségeink nyilai. Beköszönt a vihar órája. Készen kell tehát lennünk a küzdelemre. Lehet, hogy még azok is elhagynak, akik barátainknak vallották magukat. Nem látunk magunk körül mást, csak ellenséges vagy közömbös arcot. Vajjon ki tudja, ha Isten megengedi, nem kell-e tűzön-vízen átmennünk, súlyos testi vagy erkölcsi szenvedéseket elviselnünk? Ilyen fájdalmas helyzetben, jegyezzük meg jól, csak-

is a jámborság szelleméből meríthetünk erőt és vigaszt. Ebből a forrásból merítette Don Bosco is mindig egyenletes, változatlan jellemét s azt a tiszta örömét, mely dicsfény gyanánt övezte homlokát még a legnagyobb fájdalom napjaiban is.

Joggal remeghetünk, ha arra gondolunk, hogy lesz-e erőnk mindhalálig kitartani az erény ösvényén. A tudós Suarez megnyugtat bennünket, hogy akiben megvan a jámborság szelleme, **infallibiliter**, csalhatatlanul elnyeri a végső kitartás kegyelmét. Ugyanakkor azonban szent rémülettel tölt el Isten átka, mely azoknak szól, akik csalással vagy hanyagsággal vétenek Isten szolgálata ellen: **maledictus qui facit opus Dei fraudulenter**. Isten angyalainak küldött minket a földre, hogy az Ő udvara legyünk oltára körül. Nekünk kell tehát példát adnunk mindeneknek tiszteletünkkel és hódolatunkkal isteni Felsége iránt. Ha hiányzik belőlünk a jámborság, terméketlen lesz lélekmentő munkánk és Isten arcunkba szórja ünnepeink szemetét, amint Malakiás próféta könyvében olvassuk (2, 3.).

Ezzel kapcsolatban nem hallgathatok el egy másik érvet sem, amely mindennél jobban érdekli a szaléziákat. Don Bosco egész nevelési rendszere a jámborságon alapul. Ahol ezt az erényt nem gyakorolják eléggé, megfogyatkozik intézeteink hírneve, rosszabbak lesznek a világi intézeteknél. Már-

pedig nem ültethetjük növendékeink lelkébe a jámborságot, ha bennünk nincs meg bőszes mértékben. Nevelésünk elhibázott lesz, mert a vallástalanságnak, az erkölcstelenségnek gyengéd lehellete is alapjában megrendíti mindazt, amit hosszú éveken át oly sok fáradsággal, munkával véstünk növendékeink szívébe. A szalézi szerzetes, ha nem elég jámbor, nem alkalmas a nevelői hivatásra. A jámborság tanításának legjobb módszere a példaadás. Ne feledjük, hogy nagyobb dicséret nem érhet szalézi szerzetest, mint ha azt mondják róla, hogy igazán jámbor. Ezért apostoli munkában mindig Don Bosco lebegjen szemünk előtt, aki mindenekelőtt a jámborság követendő példája volt.

4. Kortársai, különösen a tiszteskorú Moglia György és a per többi tanúi úgy ecsetelik az ifjú Boscót, mint aki jámborságával társait is magával ragadta. A buzgó jámborság volt magatartásának alaphangja diákkorában a szemináriumban. Ez a jámborság adott lelkének erőt a legsúlyosabb nehézségekben is, hogy hivatásának élhessen. A Boldogságos Szűz Mária maga készítette elő nemes küldetésére, gyakori látomásokban adta tudtára jövőjét. Mindez csakis az ő végtelen jámborságának jutalma lehetett. Ezek az álmok sokszor azt jelentették, hogy Isten meghallgatta imáit, s kellő időben teljesíti is azokat. Olykor választ adtak valamely kérdésére, vagy megoldást kétségeire.

Néha vígaszt nyújtottak a szorongattatás idején, vagy újabb kegyelmek ígéretét jelezték. De annyi bizonyos, hogy a Szűzanyával való meghitt kapcsolata csakis az ő buzgó jámborságának, lánqoló szeretetének gyümölcse lehetett.

Milyen épületes számunkra, ha azt látjuk, hogy Isten Szolgája az égi Anyának tulajdonította minden vállalkozásának, minden lépésének sikerét, Társaságának haladását! Intő példa ez valamennyiünk részére.

1886 dec. 8-án Torinóban Don Bosco értekezletre hívta össze a rendtársakat. Ekkor hallgatói emlékezetébe idézte első találkozását Garelli Bertalannal az Assisi Szent Ferenc templom sekrestyéjében, 45 évvel azelőtt. Azután elég hosszan ecsetelte művének addig megtett útját az első lépésektől kezdve. Önmagának azonban mitsem tulajdonított, hanem ezekkel a szavakkal zárta beszédét: „És mindaz a jó, amit Társaságunk tesz, annak az **Udvözlégynek** a gyümölcse, melyet a szegény fiúcska oktatásának megkezdése előtt mondtam el.” A jótevők gazdag adományait is mindig azoknak az imáknak a számlájára írta, amelyeket házukba lépve elmondott, hogy Isten indítsa meg lelküket érdekében.

Akik csak ismerték, emlékeznek még ájtatos, de sohasem mesterkéltségre magatartására, mely szentmiséjét jellemezte. Nem csoda tehát, hogy a hívek az oltár köré sereglettek,

hogy láthassák őt. Gyakran előfordult, hogy nem is tudták, ki mondja a misét, mégis megállapították: ez a pap bizonyára szent.

Elmondhatjuk, hogy Don Bosco élete szakadatlan imádság, Istennel való állandó egyesülés volt. Erről tanúskodott változatlan, egyenletes kedélye, örökös mosolya. Bármely pillanatban fordultunk is hozzá tanácsért, mindig úgy tűnt, mintha félbeszakítaná Istennel folytatott társalgását, hogy meghallgasson bennünket, s hogy Isten sugallta neki azokat a gondolatokat s buzdításokat, amelyekkel megerősített minket. Milyen épületes hatással volt reánk, ha a **Miatyánkot**, az **Úrangyalát** hallottuk tőle! Sohasem felejttem el, milyen benyomást tett reám mozdulata, amellyel a Segítő Szűz áldását adta a betegeknek. Mialatt az **Udvözlégy** és az áldás szavait rebegette, arca szinte sugárzott, szeme könnybelábadt, hangja remegett. Úgy éreztem, hogy **virtus de illo exhibit**, erő ment ki belőle. Nem is lepett meg az áldás csodálatos hatása, a szomorúak megvigasztalódása, a betegek gyógyulása.

Tanácsainak, buzdításainak nagyrésze jámborságra, hitbuzgóságra serkentette a fiúkat. Ha valamely szerzetesrendet meglátogatott, bármilyen buzgó volt is a testület, sohasem búcsúzott el e szavak nélkül: „Imáimban valamennyiük számára kérni fogom a jámborságot, a buzgóságot s a Szabály pontos meg-

tartásának kegyelmét." Bárcsak most, a mennyországban a mi számunkra is kiesdené ezt a kegyelmet, melyet földi életében oly sok lélek érdekében kért. A mi Mesterünk oly jó, nem engedheti, hogy fiaiban megfogatkozzék a jámborság szent tüze, csak azt akarja, hogy mi se tagadjuk meg buzgó s folytonos közreműködésünket. Tegyük tehát néhány gyakorlati jófelltételt:

a) Határozzuk el, hogy hűségesek s pontosak leszünk vallási gyakorlatainkban. Ne feledjük, hogy fogadalmunkban az oltár előtt ígértük meg, hogy az alapszabályokat életszabályunknak tekintjük. Isten a tanuja. Nos, az ott előírt dolgok között első helyen állnak a vallási gyakorlatok. Ha ezeket elhagyjuk, vagy hanyagul végezzük, egész életünk rendje felborul. A jó szerzetesnek hűségesen s pontosan kell teljesítenie minden kötelességét, elsősorban is Istennel való kapcsolatát kell ápolnia. Úgy is mondhatjuk, hogy a szabályban a vallási gyakorlatok teljesítésére előírt idő egészen Istené, az Ő tulajdona. Isten számít ezekre a gyakorlatokra, hogy kioszthassa kegyelmeit a mi javunkra s azoknak a lelkeknek a javára, akiket neki ajánlunk. Ha elhanyagoljuk az ájtatosságot, az Úr tervét hiúsítjuk meg, a lelkek nem kapják meg a szükséges segítséget, mi pedig Héli fiainak bűnébe esünk, akik maguknak tartották meg az áldozatok javát. Ezt a bűnt a Szentlélek **peccatum grande nimis**,

igen nagy bűnnek mondja. Valamely ájtatosság elhanyagolása azzal a veszéllyel jár, hogy lassankint hanyagok, langyosak leszünk, s magunkra vonjuk az Úr fenyegetését, melyet már a nagy bragai püspök, a Vértanukról nevezett Bertalan kiáltott oda a lanyha szerzeteseknek: **Vae tibi, si fons devotionis in te siccatus fuerit!** Jaj neked, ha az áhítat forrása elapad benned! Mi jót várhat még tőled Isten?

Őszintén szólva elég kevés vallási gyakorlatot ír elő a mi szabályzatunk, más rendkével összehasonlítva; éppen ezért kell azokat sokkal nagyobb buzgalommal végeznünk. Azonkívül elég könnyűek is, tehát senki sem hozhatja fel kifogásul, hogy nem tudja őket teljesíteni. Főként pedig teljesen megfelelnek a mi szükségleteinknek. Némelyek közvetlenül Isten dicsőítésére szolgálnak. A lélek kiáltásai ezek, mely tudatában **van** tulajdon gyengeségének, és segítségért könyörög. Más kötelező ájtatosságok célja az, hogy önmagunkba tekintsünk, megismerjük lelkünk állapotát, kiirtsuk hibáinkat, elhárítsuk haladásunk akadályait, s eloszlassuk az ördög vagy saját szenvedélyeink szemfényvesztéseit. Mindezek a gyakorlatok, amint számtalanszor tapasztaltuk már, édes békével s tiszta örömmel töltik meg szívünket; erőt adnak lelkünknek, hogy meg ne rendíthessék a szerzetesi életben elkerülhetetlen szenvedések, egyszóval megakadályoz-

zák, hogy **elvilágiasodjunk**. E megfontolások után akad-e még közöttünk valaki, aki különféle kifogásokkal ki akarná magát vonni az előírt vallási gyakorlatok teljesítése alól?... Elképesztő dolog, hogy valakinek tanulmányai miatt ne legyen ideje vallási kötelességeinek a teljesítésére!... Nagyon rosszul teljesítik kötelességeiket az olyanok, akik kerülnek a közös ájtatosságokat!... Bizonyára megfeledkeznek az isteni Mester ígérteréről, aki azt mondta, hogy ahol ketten-hárman összegyűlnek az ő nevében, közöttük lesz. Talán nem gondolnak a szalézi szerzetes elsőrendű kötelességére, hogy jó példát adjon társainak, éspedig elsősorban a jámborság tekintetében.

b) Igerjük meg, hogy megszenteljük mindennapi cselekedeteinket. Ne feledjük soha, hogy a Gondviselés, ez a szerető anya, szüntelenül virraszt fölöttünk. Nincs életünknek egy pillanata sem, melyet meg ne jelölne valamely lelki, vagy ideigvaló kegyelmével. Szalézi Szent Ferenc mondotta, hogy az Isten kezéből reánk záporozó kegyelmek sűrűbbek, mint a savoyai hegyekben hulló hópelyhek. A hála tehát arra készlet, hogy minden pillanatunk szeretet, dicséret, hálaadás legyen Isten előtt. Erre azonban magunktól nem vagyunk képesek. Gyarlóságunk, különösen pedig az ima és a munka között megosztott életmódunk lehetetlenné teszi ezt az eszményi magatartást. Azon le-

gyünk tehát, hogy legalább a jámborság szellemével igyekezzünk megszentelni mindennapi cselekedeteinket. **Ut non inanis fiat labor noster** (Tessz. 3, 5.), hogy munkánk kárba ne vesszen, gondoljunk mindig Isten jelenlétére, mert ő adja munkánk elvégzéséhez az erőt, szenteljük meg cselekedeteinket a szándék tisztaságával, ne legyen más értékünk, csak az Ő szent akarata.

Ha ehhez hozzáfűzzük még a szent közöm-bösséget mindennel szemben, amit Isten az előjárók által elrendel, ha nagylelkűen fogadjuk kezéből a szenvedést, amellyel próbáteszi erőnyeinket, hamarosan valóra váltjuk Jézus előírását a szüntelen imára vonatkozólag és gyakoroljuk a **tevékeny jámborságot**, melyről Szalézi Szent Ferenc oly gyakran írt és amely Don Bosco szentségének titka volt. Az ilyen magatartás szinte kényszeríti az Úristent, hogy ügyeinket saját ügyeinek tekintse, megáldja, és sikerre vigye. A jámborság szelleme bőséges kegyelmeket eszközöl ki Istentől s ezek a kegyelmek, kedvező szélhez hasonlóan, hamarosan eljuttatják a lelket a tökéletesség kikötőjébe. A jámborság szellemének köszönhetjük, hogy oly bőséges táplálékot kap lelkünk az élet sivatagában, a tévéhez hasonlóan, mely az afrikai pusztaságokban is megél, mert önmagában hordozza a szükséges mennyiségű vizet, amely megóvja a szomszárhalástól.

Sajnos az Isten szolgálatában álló lelkek nagy részének betegsége, hogy túl nagy buzgalommal s hévvel foglalkoznak a külső dolgokkal. Milyen nehéz a kellő határok közé szorítani tevékenységünket! Ha nem vagyunk résen, könnyen a világ sodrába kerülünk, s áldozatul esünk annak a betegségnek, melyet már Szent Bernát **evisceratio mentis**-nek, a lélek kimerülésének nevez. A lélek túlságosan elfoglalja magát és képességeit, az értelmet, az emlékezetet, a képzeletet a tanulással és a külső dolgokkal. Már a Bölcsesség azt mondta az olyan lélekről, aki teljesen feloldódik elfoglaltságaiban: **proiecit in vita intima sua**. Soha nincs egy pillanata, hogy magát összeszedje, magába merüljön, s tudja, merre kell haladnia. A világ azt hiszi, hogy az ilyen lelkek nagy lépetekkel haladnak a tökéletesség felé, de Szent Ágoston kijelentése szerint mellékvágányon járnak, **magni passus, sed extra viam**. Sokat dolgoznak, de munkájuk mitsem használ az örökkévalóságra, **ad aeternitatem**. Igen, adjanak a szaléziak példát a kezdeményezésre, a fokozott tevékenységre, de munkájuk mindenkor az igazi, bölcs, állandó és szilárd jámborságon alapuló buzgóság kiáradása legyen.

c) Arra törekedjünk, hogy jámborságunk buzgó legyen. Buzgóságnak mondjuk azt az égő vágyat, nagylelkű akaratot, hogy mindenben Isten tetszése szerint cselekedjünk.

Különösen akkor kell ennek a buzgóságnak megnyilvánulnia, ha ájtatossági gyakorlatot végzünk. Amint pedig már említettük, ez a szellem kísérje minden tettünket, ez alakítja minden cselekedetünket mindmegannyi vallási gyakorlattá, istentiszteletté. Nem lesz nehéz ébren tartanunk lelkünkben a buzgóság szent tüzét, ha, amint Szent Pál ajánlja, gyakran gondolunk arra, hogy Isten szolgálatában állunk, **spiritu ferventes, Domino servientes**. Mindjobban megragadja lelkünket az elmélkedés az Úr bölcseségéről, mely mindent tud, jóságáról, mely még a legkisebb cselekedetet is megjutalmazza, ha az Ő kedvéért végeztük, igazságosságáról, mely elítéli a hanyagságot, szent törvényének legcsekélyebb áthágását is.

Nem sülyedhetünk a lanyhaság mocsarába, ha mindig eszünkben tartjuk fogadalmunkban vállalt súlyos kötelességeinket, ha mélyen emlékezetünkbe véstük a szentek, különösen Don Bosco és Don Rua intelmeit s példáját, s ha nagy buzgósággal járulunk a szentségekhez. Üdvös félelemre készítet, ha a terméketlen fügefáról, a töről letört szőlővesszőkről szóló példabeszédekre gondolunk. Vigyázzunk, ne essünk a lelki restség hibájába, mely minden áldozattól visszaretten, lemetszi lelkünk szárnyait, ha romlott természetünk fölé akar emelkedni, és süketté tesz minden belső sugallattal

szemben, mely nagyobb tökéletességre és érdemszerzésre serkent.

Kötelességünk ezenkívül, hogy mégegy-szer megvizsgáljuk, teljes tárgyilagossággal kikutassuk, nem rágja-e szívünket az erény s a jámborság pusztító férgje: a langyosság. Gyakran jusson eszünkbe Isten szava, melylyel elítéli a langyos lelket. Annyira irtózik tőle, hogy kiköpi szájából, mint a rosszul emésztett ételt. Kövessük tehát, ha magunk dolgozunk is, azt a szép szokást, hogy minden munkánkat Istennek ajánljuk fel, gyakran végezzünk lelkiáldozást, és sokszor ismételgessük kedves röpimáinkat. Mindenütt, minden munkában emlékezzünk meg Szalézi Szent Ferenc szavairól, akit semmiféle helyzet, semmiféle elfoglaltság sem szakíthatott el Jézus, Mária, az angyalok, a szentek társaságától. Szenteljük meg munkánkat azzal, hogy Istenhez emeljük lelkünket, s akkor nem csüggedünk el. A zarándok példáját kövessük, aki időnkint egy korty vízzel üdíti fel testét, s bár megállás nélkül halad tovább, új erőt merít fáradságos útjához. Nagyon fontos, hogy mindig Édesanyánk, a Segítő Szűz Mária szeme előtt legyünk, rábízuk ügyeinket, vállalkozásaink sikerét, azt a kevés jót, amit tettünk, s azt a csekély érdemet, amit szereztünk.

Kérjük Alapító Atyánkat, nyerjen minden egyes fia számára kegyelmet, hogy folytathassa az ő gondviselészerű küldetését a föl-

dön, hogy mindannyian ápoljuk magunkban azt a szilárd jámborságot s helyesen értelmezett tevékenységet, amelyre ő példájával és szavaival tanított.

Abban a meggyőződésben, hogy hivatalom súlyos terhét nem viselhetem jó rendtársaim imáinak hatalmas segítségével, szeretetekbe és Jézus szentséges Szívébe ajánlva magam, vagyok

szerető rendtársatok

ALBERA PÁL

áldozópap.

